

2. Сілкова О. В., Лобач Н. В. Педагогічна технологія візуалізації навчальної інформації. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. 2018. Вип. 62. С. 180-183.
3. Тютюнник А. В. Технології візуалізації у світових дослідженнях. *Open educational e-environment of modern University* 2020. № 9. С. 161-168.
4. Швед О. В. Інфографіка як складова освітньо-комунікаційного процесу. *Наукові записки: збірник наукових статей*. Київ: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2015. Вип. 127. С. 224-232.
5. Шwirка В. М. Технології візуалізації в освітньому процесі вищої школи: змістовий та функційний аспекти. *Освіта та педагогічна наука*. 2022. № 3 (181). С. 55-68.

Дар'я ТАРАСЕНКО

КОУЧИНГ У ТЬЮТОРСЬКОМУ СУПРОВІДІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ

Вища освіта в Україні переживає період реформування та модернізації, спрямованих на інтеграцію до європейського освітнього простору. Забезпечення високої якості професійної підготовки фахівців в Україні є надзвичайно важливим завданням, що стоїть перед широким науковим загалом. Головними вимогами до якості професійної підготовки визначено відповідність освітніх програм сучасному ринку праці та потребам роботодавців, впровадження інноваційних методів навчання, високий рівень професіоналізму професорсько-викладацького складу. Відбувається зміна професійної ролі викладача вищої школи у взаємодії зі студентами: від координатора, методиста, джерела інформації до модератора, фасилітатора і тьютора.

Зміщення цих позицій зумовлює зміну характеру професійної діяльності викладача вищої школи. Тьюторський супровід професійної підготовки фахівця стає необхідною умовою ефективного опанування професійними компетентностями та успішного кар'єрного старту випускників. Тьютор виступає провідником, наставником, який допомагає студенту визначити освітні цілі, скласти індивідуальну траєкторію навчання, сприяє його самоосвіті і саморозвитку. При цьому важливим є оволодіння тьютором інноваційними технологіями формування партнерських відносин зі студентом: індивідуально-гуманістичного спілкування, високоморальної вчинкової діяльності, кейс-технології, психологічного тренінгу, коучингу.

Коучинг, як сучасна педагогічна технологія, створена з метою набуття суб'єктом життєвої компетентності, яка зумовлює докорінну зміну моделей поведінки особистості і визначає якість та характер її життєтворчості. Інтеграція коучингу у вищу освіту відповідає сучасним тенденціям студентоцентрованого, компетентнісного підходів і допомагає підготувати випускників, здатних до самореалізації та безперервного навчання.

Аналіз наукових джерел засвідчує, що питанню використання технології коучингу у вищій школі присвячено праці багатьох вітчизняних і зарубіжних учених. Серед них особливої уваги заслуговують наукові дослідження А. Бойко, Т. Борової, А. Браун, Н. Гарань, С. Гвоздій, Ю. Голан, Н. Горук, Н. Дем'яненко, О. Дмитрової, Т. Леонард, О. Нежинської, Л. Пейдж, Г. Поберезької, Д. Рок, О. Устянської, Е. Шані, Т. Штольцфус та ін.

Мета нашого наукового пошуку полягає у з'ясуванні ролі коучингу у тьюторському супроводі професійної підготовки майбутніх фахівців, виявленні ефективних шляхів його практичного застосування в процесі партнерської взаємодії тьютора і студента.

Тьюторство розглядається у психолого-педагогічній науці як особлива педагогічна позиція викладача вищої школи, спосіб супроводу освітньої діяльності студента або групи студентів з метою здобуття професійних знань, формування умінь і навичок, а також розвитку ключових компетентностей [1].

Основні завдання тьюторського супроводу включають:

- індивідуалізацію освітньої траєкторії студента: тьютор допомагає скласти індивідуальний навчальний план, обрати відповідні дисципліни, курси, проекти відповідно до інтересів, здібностей та потреб студента;
- мотивація та підтримка студента: тьютор заохочує, мотивує студента до активної навчальної діяльності, допомагає долати труднощі та перешкоди в процесі навчання;
- розвиток навичок самостійного навчання: тьютор навчає студента ефективним стратегіям самоосвіти, самоорганізації, пошуку та опрацювання інформації;
- формування професійних компетентностей: тьютор сприяє набуттю студентом необхідних для майбутньої професії знань, умінь і навичок через практичну діяльність, проектну роботу, стажування;
- консультування та наставництво: тьютор надає консультації з питань освітнього процесу, кар'єрного зростання, особистісного розвитку;
- зв'язок із професійним середовищем: тьютор допомагає налагодити контакти студентів з потенційними роботодавцями, професійними асоціаціями, експертами галузі;
- моніторинг прогресу студента: тьютор відстежує досягнення студента, аналізує сильні та слабкі сторони, надає зворотній зв'язок [1; 2].

Тьюторський супровід реалізується через індивідуальні та групові консультації, координацію діяльності студентів, взаємодію з викладачами. Функція тьютора полягає не в передачі знань, а у створенні умов для максимальної реалізації освітніх можливостей студента. Він є фасилітатором, наставником на шляху до самореалізації особистості.

Для ефективного тьюторського супроводу студентів використовуються різноманітні технології та методики. Найбільш дієвими є технологія портфоліо, технологія індивідуальної освітньої програми, кейс-технологія; проектні, рефлексивні, інформаційно-комунікаційні технології, тьюторіали та технологія коучингу. Ефективний тьюторський супровід передбачає комплексне застосування різних технологій для максимальної індивідуалізації та забезпечення якості освітнього процесу.

Основоположником коучингового підходу вважається У. Тімоті Голві (англ. W. Timothy Gallwey), викладач Гарвардського університету і тренер з тенісу. Згідно Т. Голві, «коучинг (від англ. coaching – тренерство) – це методика розкриття потенціалу особистості для максимізації власної продуктивності та ефективності» [3, с. 11]. Коуч заохочує внутрішню мотивацію, допомагає долати перешкоди та зберігати високий рівень енергії та наполегливості; формує важливі навички лідера (впевненість, відповідальність, навички прийняття рішень, комунікації та натхнення інших). Також коуч забезпечує підтримку під час змін, допомагає подолати страхи та опір, адаптуватися до нових обставин; сприяє визначенню пріоритетів, вмінню делегувати, ефективному тайм-менеджменту для досягнення балансу. Під час коучингових сесій клієнт вчиться краще розуміти свої емоції, керувати ними та будувати міцніші відносини.

Використання технології коучингу у вищій школі набуває все більшої актуальності з огляду на низку важливих переваг: підвищення самомотивації та активна участь студентів у навчальному процесі; розвиток м'яких навичок soft skills (лідерство, тайм-менеджмент, комунікативні здібності, самоорганізацію, вміння працювати в команді, критичне мислення); індивідуалізація освітньої траєкторії здобувача вищої освіти; адаптація студентства до нових умов, що особливо важливо в мінливому світі; визначення життєвих цінностей та орієнтирів, планування кар'єри; активне навчання,

самостійний пошук знань; партнерські, рівноправні відносини між викладачем і студентом.

На основі вивчення наукових джерел [1; 2; 3; 4] нами робиться спроба визначення шляхів використання технології коучингу в тьюторському супроводі професійної підготовки майбутнього фахівця:

– тьюторський супровід фокусується на навчальному процесі та академічних досягненнях студента і одночасно зосереджується на особистісних характеристиках студента, допомагає йому усвідомити свої сильні сторони, таланти, цінності та повною мірою розкрити внутрішній потенціал;

– тьютор виступає не тільки провідником, наставником, який допомагає студенту визначити освітні цілі, скласти індивідуальну траєкторію навчання, але і фасилітатором, який надихає і спонукає студента до інтенсивної, свідомої самозміни відповідно до особистісно пріоритетних сенсів життєдіяльності, тим самим актуалізуючи процес його спрямованого і продуктивного саморозвитку;

– тьютор консультує з питань вибору курсів, розподілу навчального навантаження, пошуку навчальних ресурсів і одночасно використовує інструменти коучингу (питання, вправи, моделювання) для визначення цінностей, мотивації, блокуючих переконань студента;

– тьютор відстежує прогрес студента, надає зворотний зв'язок щодо виконання завдань та академічних результатів, при цьому не дає порад чи готових рішень, а спонукає студента самостійно генерувати ідеї та знаходити шляхи досягнення цілей;

– тьютор розвиває у студента навички самоосвіти, тайм-менеджменту, критичного мислення у поєднанні з розвитком м'яких навичок soft skills (самотивації, комунікативності, управління емоціями, навички лідерства).

Поєднання тьюторського супроводу та коучингу створює синергетичний ефект для всебічного розвитку студента: відбувається становлення академічних навичок і життєвих компетентностей, які необхідні йому для майбутнього успіху як професіонала.

Таким чином, використання технології коучингу в тьюторському супроводі професійної підготовки майбутнього фахівця забезпечує реалізацію принципу індивідуалізації освіти за умови формування партнерських суб'єкт-суб'єктних відносин викладача і студента на рівні співпраці й співтворчості.

Список використаних джерел

1. Бойко А. М., Дем'яненко Н. М. Тьюторство як модель партнерських відносин викладач-студент. *Науковий вісник Мукачівського державного університету*. 2018. Вип. 1 (7). С. 18-22.
2. Гвоздій С., Устянська О. Професійні ролі викладача вищої школи у професійній підготовці фахівців. *Освітологічний дискурс*. 2019. № 1-2 (24-25). С. 141-160.
3. Нежинська О. О. Основи коучингу: навч. посіб. Київ; Харків: ТОВ «ДІСА ПЛЮС». 2017. 220 с.
4. Поберезька Г. Коучинг як педагогічні технологія студентоцентрованого навчання у вищих навчальних закладах. *Технологія і техніка друкарства*. 2017. № 4 (58). С. 99-107.

Іван ПИСАРЕНКО

МЕТОДИ РОБОТИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ІСТОРІЇ З СУЧАСНИМИ ДЖЕРЕЛАМИ ІНФОРМАЦІЇ

У сучасному світі процес інформатизації, впровадження та використання інформаційно-комунікаційних технологій охопив всі сфери людського буття: